

Multiconsult Norge AS v/ Tuan Phan
Tuan.Phan@multiconsult.no

Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune
postmottak@pbe.oslo.kommune.no

Bymiljøetaten, Oslo kommune
postmottak@bym.oslo.kommune.no

Oslo, 11. januar 2024

Deres ref.: 10220714-SØK NO

Vår saksbehandler: Erik Østlyngen
post@akerselvasvenner.no

Bemerkningsbrev i forbindelse med varsel om kommende BYGGESØKNAD – UTBEDRING AV TURVEI LANGS AKERSELVA – GNR 223 BNR 37

Det nære området har viktige naturverdier

Turveiområdet kan karakteriseres som edelløvskog og er dominert av alm, lind, lønn og svartor på begge sider av turveien langs Akerselvas østside. Terrenget skråner bratt vestvendt fra Lillogata ned mot Akerselva på begge sider av turveien. I sommerhalvåret er området skyggelagt på grunn av tett løvverk. Området er unikt nedstrøms Nydalsdammen ved å gi opplevelsen av et løvtak med trær på begge sider av turveien. Området er verdifullt biologisk som en forlengelse av tett beskogning på øyene oppstrøms og også ved langt mindre ferdsel enn på turveien langs vestsiden av Akerselva. Karakteren med til dels større trær gjør at f.eks. spettmeis og trekryper trives. I mai og juni er området hekke- og oppvekstområde for småfugl. Nyklekket trost observeres jevnlig på og ved turveien i juni. Hele Bjølsendumpa har et rikt, variert fugleliv med jevnlig forekomst av så vel større fugler som hauk, skarv og hegre og de mindre som gjerdesmett, fossefall og vintererle.

Foreningen ønsker gode turveier

Miljøforeningen Akerselvas Venner (MAV) støtter intensjonen om gode turveier med universell utforming i Akerselva miljøpark der det kan gjøres uten vesentlig å forringe verdifull natur.

Gruslegging av den aktuelle turveistrekningen har vært et ønske fra mange ettersom fuktige perioder med temperaturer over null gjør at dagens underlag blir mykt og gjørmete. Vi ber likevel om at det utvises størst mulig aktsomhet under utbedringsarbeidene for å beholde stedets naturverdier og kvalitet. Denne 100-meterskogen har stor opplevelsesverdi for brukere av området.

Anleggsperiode i fuglenes hekketid er ikke ønskelig

Det opplyses at en planlegger å starte arbeidene på turveien i løpet av første halvår 2024. Vi gjør oppmerksom på at mai og juni er hekketid i området der fugler i minst mulig grad bør forstyrres.

Ønsket om universell utforming bør avveies mot ønsket om å unngå store naturinngrep

Av utomhusplanen fremgår det at deler av den 150 m lange turveistrekningen som skal utbedres, ikke vil tilfredsstille kravene til universell utforming i § 8-7 i byggt teknisk forskrift (TEK17).

Turveiens stigning er ikke eksplisitt angitt på utomhusplanen, bortsett fra to steder i nordre del, men basert på de nye kotene som er stippet svakt inn på utomhusplanen på tvers av turveien, kan det synes som om vilkåret i § 8-7 første ledd bokstav b om å «ha stigning som ikke er brattere enn 1 : 15, unntatt strekninger inntil 5,0 m som kan ha stigning som ikke er brattere enn 1 : 12», er oppfylt i søndre del, dvs. på mer enn 2/3 av den totale turveistrekningen som skal utbedres.

I nordre del, fra turveiens laveste punkt opp til møtet i nord med turveien som kommer sørfra fra rundkjøringen i enden av Lillogata, opererer utomhusplanen med stigningsforhold på 1 : 8 og 1 : 10. Mens § 8-7 andre og tredje ledd begge åpner for stigningsforhold 1 : 10 på bestemte vilkår, er det mer problematisk med stigningsforhold 1 : 8.

§ 8-7 andre ledd tillater «stigning maksimum 1 : 10» der hvor en annen gangatkomst har stigning «som oppfyller kravene i første ledd bokstav b». Fortauet i Lillogata har akseptable stigningsforhold helt fra Treschows bru til rundkjøringen i enden av gata, men turveien videre nordover faller litt for bratt i det første partiet til at denne traseen oppfyller kravene i § 8-7 første ledd bokstav b. Turveien fra østre bredd via Badebakken bru og sørover på turveien og gangveien langs vestre bredd og over til turveien på østre bredd via Idun bru, oppfyller derimot dette kravet. Jf. at denne traseen er tilnærmet horisontal på hele strekningen.

§ 8-7 tredje ledd omhandler bratt terreng: «Der terrenget er for bratt til at kravet om stigningsforhold i første ledd bokstav b kan oppnås, skal stigningen være maksimum 1 : 10.» Av veiledningen til tredje ledd fremgår det at «unntak fra regelen om stigningsforhold på 1 : 15 for gangatkomst [...] er mest aktuelt der gangatkomsten går over lengre strekninger i kupert terreng» og stigningsforhold på 1 : 15 «vil kreve uforholdsmessige terrenginngrep».

Stigning 1 : 8 krever derfor søknad om dispensasjon fra TEK17. Siden det her handler om å utbedre en eksisterende turvei og ikke om å anlegge en ny turvei, vil det kunne være aktuelt å gi dispensasjon dersom konsekvensene av å endre stigningen fra nabovarselets 1 : 8 til 1 : 10 er store. Konsekvensene av en stigning på 1 : 10 i stedet for 1 : 8 bør dokumenteres med illustrasjoner og tekst i forbindelse med rammesøknaden.

Oppfylting for å sikre stigningsforhold 1 : 10 (eller bedre) kan potensielt innebære et stort inngrep. Rammene for oppfylting bør derfor endelig avklares i byggesaken og ikke utsettes til entreprenørens gjennomføring. Oppfylting utover gruslaget bør gjøres med forurensingsfrie masser og uten innslag av anlegg for invaderende arter. Foreningen fraråder større utfyllinger på strekningen ut fra en føre var-vurdering, da det er vanskelig å forutse uheldige konsekvenser som potensielt kan endre områdets naturkarakter.

Grusdekket må fungere miljøtilpasset i de aktuelle omgivelsene

Foreslått grusdekke består av fin og grov grus med til sammen gjennomsnittlig 25 cm tykkelse. Så lenge massene er stabile, forurensingsfrie og gir drenering, bør dette kunne fungere bra. Vi opplever det som viktig at det benyttes en løsning for dekket som man har erfart at fungerer på steder med lignende skrånende terreng slik at dekket holdes på plass under kraftige regnskyll. Dersom løsningen ikke fungerer, vil det raskt generere et ønske om fastere dekke som asfalt på strekningen. Det vil være

svært lite ønskelig å legge asfalt her. Foreningen vil også fraråde en framtidig lyslegging av strekningen, siden slik lysforurensing vil kunne påvirke naturverdiene negativt.

Avklaring om trær skal felles, må gjøres før anleggsstart

Vi kan ikke se noe umiddelbart behov for å felle trær for å legge veien med 1,8 m bredde gjennom området dersom man aksepterer at turveien har lett krumming, dvs. slynger seg mellom trærne.

På utomhusplanen er det angitt at to trær skal beskjæres. Det fremstår som uklart for oss om det legges opp til å felle to eller fem trær. På utomhusplanen er symbolet for «eksisterende trær som felles», vist to steder. Det ene stedet er symbolet plassert midt mellom stammene til tre trær, det andre stedet i umiddelbar nærhet til to trær. De fem trærne er i utgangspunktet markert som «eksisterende trær som bevares», men plasseringen av symbolet skaper usikkerhet om hvorvidt en planlegger å felle de fem trærne, eller om det dreier seg om ett tre inne blant tre trær og ett tre i nærheten av to andre trær. Grunnet snøforholdene har vi ikke selv inspisert trærne.

Behovet for å felle trær bør være tydelig avklart i forkant av arbeidet, herunder på utomhusplanen.

Det er av stor verdi for områdets naturkarakter at arbeidet gjennomføres uten større konsekvenser for røtter og trær. Foreningen legger til grunn at oppgraderingen av turveien skjer i samråd med Bymiljøetaten og arborist, og med tett oppfølging gjennom hele anleggsfasen for å kunne håndtere problemstillinger som måtte oppstå underveis.

Utomhusplanen og tverrsnitt A–A bør justeres og suppleres med lengdesnitt og flere tverrsnitt

De nye kotene på utomhusplanen bør gjøres mer lesbare (tydeligere) før byggesøknaden sendes inn. Stiplingen av kotene er til forveksling også lik stiplingen som muligens er ment å angi tiltaksområdet for turveien, men ikke er helt sammenfallende med tiltaksområdet. Dette bør det ryddes opp i.

Nabovarselet inneholdt dessverre ikke noe lengdesnitt av turveien. Ved søknad om rammetillatelse bør det sendes inn et lengdesnitt med angivelse av stigning for alle delstrekninger av turveien. For god lesbarhet bør lengdesnittet få et rutenett med horisontale linjer med 0,25 høydemeter avstand fra kote 83,50 til kote 87,50 og vertikale linjer med 10 lengdemeter avstand i hele turveiens lengde.

Det er manglende samsvar mellom utomhusplanen og snitt A–A. På utomhusplanen vises arealer for oppfylling og revegetering med loddrett grønn skravur langs østsiden av turveien, men ikke langs vestsiden av turveien hvor det er lagt inn tømmerstokker i hele turveiens lengde. På tverrsnitt A–A er det vist oppfylling også langs vestsiden av turveien, men uten egnede masser for revegetering og uten noen tømmerstokk. Dersom tanken er at turveien skal sikres mot utglidning ved hjelp av forankrede tømmerstokker, bør tømmerstokken også vises på snitt A–A. Oppfyllingen (bærelaget) langs vestsiden av turveien bør vises også på utomhusplanen slik at det tydelig fremgår hvor bredt bærelaget blir.

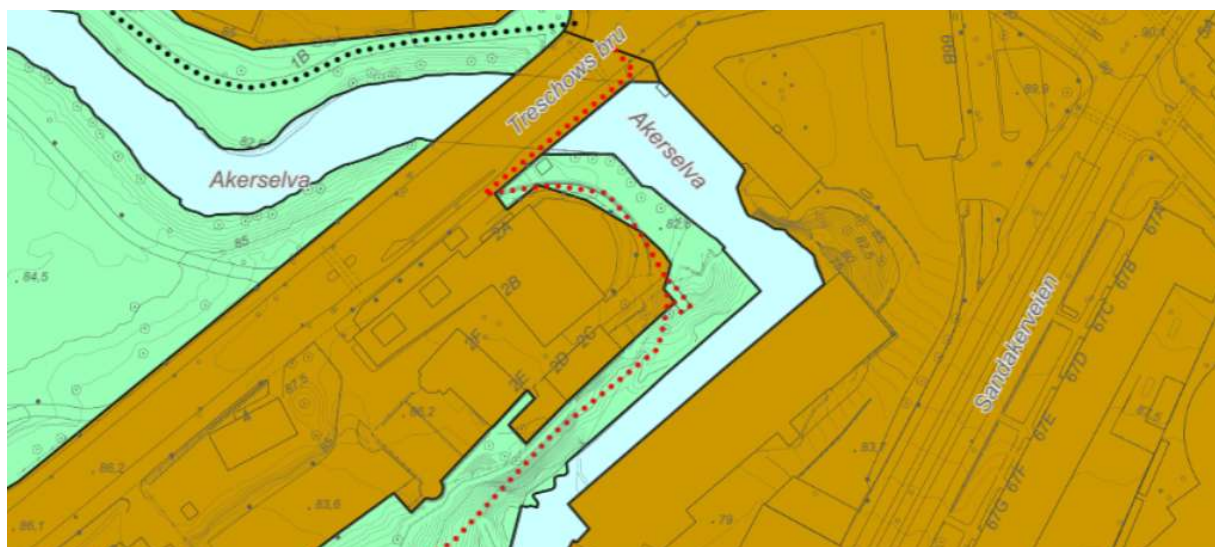
Av snitt A–A fremgår det at «gjennomsnittlig overdekning for ny turveg skal som prinsipp ligge på 250 mm». Et gjennomsnitt kan skjule store variasjoner i overdekning. Der hvor tverrfallet for eksisterende terreng er stort, vil overdekningen under turveiens vestkant bli langt større enn dette gjennomsnittet, samtidig som det kan bli behov for bredere oppfylling (bærelag) i skråningen ut mot elva. Snitt A–A bør suppleres med snitt der hvor overdekningen er størst og skråningen brattest ut mot elva, og også suppleres med et snitt der hvor arealet for oppfylling og revegetering er bredest på utomhusplanen. Etter vårt syn bør det tilføres masser for revegetering også langs vestsiden av turveien, bortsett fra der hvor tømmerstokkene eventuelt forankres tilnærmet loddrett, eksempelvis med utvendige påler.

Det bør utarbeides tverrsnitt som viser konsekvensene av økt overdekning over eksisterende terreng ved eventuelt å endre stigningen fra 1 : 8 til 1 : 10 i turveiens bratteste parti.

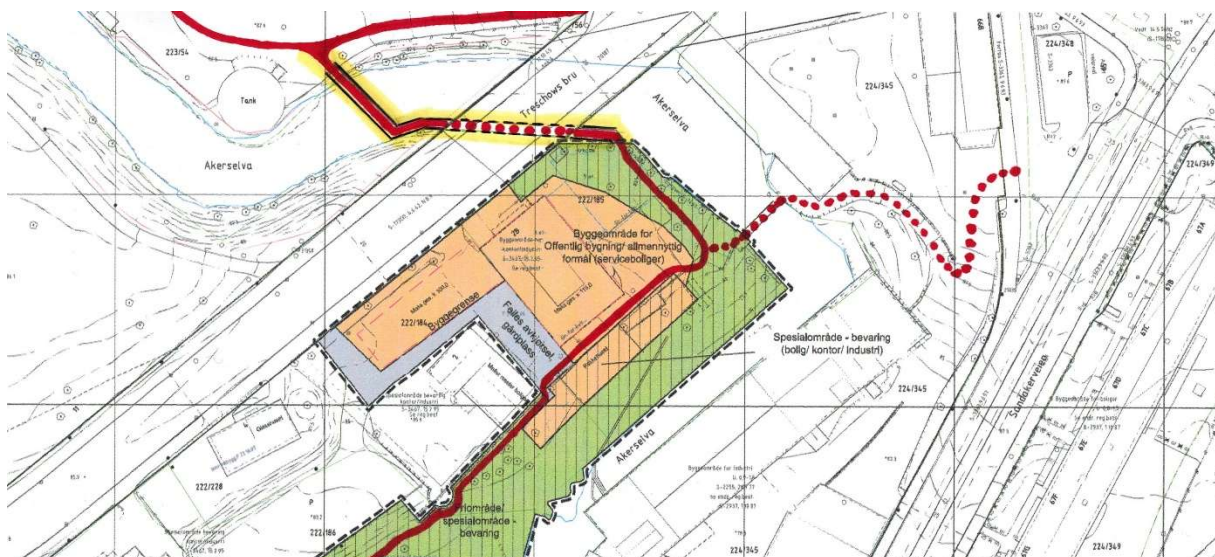
Dimensjoneringen av turveien og videreføringen av turveien forbi Treschows bru

Turveistrekningen som nå skal utbedres, ble lagt inn som en juridisk bindende gang- og sykkelvei på plankartet da KDP Akerselva miljøpark ble vedtatt i 1990. Ettersom Idun Fabrikker fortsatt var i full drift, ble det den gang ikke lagt inn noen gang- og sykkelvei langs Akerselvas østbredd fra dagens Idun bru til Treschows bru. Etter at gjærproduksjonen til Idun i 2005 ble flyttet til Sverige, ble fabrikkens område omregulert til bolig- og friområde med turvei langs Akerselva. Turveien sør for strekningen som nå skal utbedres, og videre østover til Treschows bru, ble opparbeidet med en bredde på 3 m.

I forslaget til ny arealdel av kommuneplanen er hovedturveier vist med prikker på temakart T3, som vi gjengir et lite utsnitt av under. Sorte prikker angir «eksisterende / planmessig sikret» hovedturvei, mens røde prikker angir «fremtidig / ikke sikret» hovedturvei. Som temakartet viser, er tanken å føre turveien over Treschows gate ved Treschows bru, sørvestover på fortauet, inn i regulert friområde ved Bjølsendammen og Bjølsenfossen og videre sørvestover langs Akerselva gjennom Bjølsenuvet.

I merknadsbrev om Bjølsen av 18. mai 2021 (vedlegges) til planforslaget for vannforsyningstunneler (stamnett for ny vannforsyning Oslo) foreslo Oslo Elveforum og Miljøforeningen Akerselvas Venner en annen trasé for turveien, en trasé som vi også hadde foreslått ved planoppstart. For å unngå å krysse trafikkerte Treschows gate i plan foreslo vi gangbru over Akerselva og planskilt kryssing på bryggesti langs søndre elvebredd i partiet under Treschows bru. Jf. det partiet av turveien som er markert med gult på illustrasjonen under. Vi ba om at det ble stilt rekkefølgekrav om at det gule partiet av turveien etableres som kompensasjon for ulempene i rigg- og anleggsperioden for dagsonen på Bjølsen.

Enten det blir vårt forslag til turveitrasé eller temakartets forslag til turveitrasé som realiseres på litt sikt, så vil det å knytte turveien nordfra langs Akerselvas østside sammen med en turvei sørfra langs elvas vestsida ved Treschows bru føre til at den turveistrekningen som nå skal utbedres/byggesøkes, vil bli benyttet i større grad enn den gjør i dag. At turveien utbedres, bidrar i seg selv også til dette. Turveien vil dermed kunne avlaste turveien langs vestsiden av elva i partiet oppstrøms Treschows bru, selv om hovedtyngden av turgåere fortsatt kommer til å velge turveien langs vestsiden av elva eller den korteste veien rett over Bjølsendumpa.

Selv om hensynet til naturen i 100-meterskogen der turveien nå skal utbedres, kunne tilsis at turveien opparbeides smalere enn 1,8 m, er det etter vårt syn derfor fornuftig at turveien etableres med den foreslåtte bredden på 1,8 m. Dette er også minstekravet i TEK17 § 8-7 første ledd bokstav d til fri bredde for å sikre at to rullestoler skal kunne møte hverandre.

Turveitraseen langs Bjølsenjuvet på temakart T3 i kommuneplanens arealdel bør endres

I merknadsbrev av 21. desember 2023 til forslaget til kommuneplanens arealdel skriver Bymiljøetaten følgende (PBE-sak 201904656-939, s. 31):

Temakart T3 om grønnstruktur inneholder en del feil når det gjelder opptegning av eksisterende og framtidige hovedturveier i byggesonen. PBE og BYM har høsten 2023 hatt en gjennomgang av hovedturveinettet for å rette opp feilene og kvalitetssikre temakartet.

Vi håper at denne gjennomgangen har ført til at den fremtidige hovedturveien langs Akerselva ikke lenger ligger så langt ut mot elva som den ligger langs Bjølsenjuvet på utsnittet av temakart T3 på forrige side. Hovedturveien bør her etableres som vist på vår illustrasjon nederst på samme side. Jf. også plasseringen av den juridisk bindende gang- og sykkelveien i KDP Akerselva miljøpark (1990) og regulert offentlig gangvei i S-3467 (1995). For en nærmere begrunnelse for vårt forslag til turveitrasé i partiet langs Bjølsenjuvet og ved Treschows bru, se s. 2–6 i vedlagte merknadsbrev.

Vi viser her også til Bymiljøetatens mulighetsstudie for turvei langs Bjølsenfossen av 16. juni 2021 og BYMs anbefaling i etterkant av mulighetsstudien om ikke å etablere en gjennomgående turvei på opphøyet bordgang i friområdet langs Bjølsenjuvet i traseen som er vist på temakart T3. Vårt forslag til gjennomgående turveitrasé i dette partiet rammes ikke av BYMs innvendinger, jf. at store deler av traseen er lagt utenfor friområdet, dvs. mellom eksisterende bygningsmasse. BYMs anbefaling om å sikre tilkomst til Bjølsenfossen har vår fulle støtte. Det samme gjelder BYMs anbefaling om å etablere et nytt parkanlegg som omfatter den historiske hagen.

Vennlig hilsen
Miljøforeningen Akerselvas Venner

Erik Østlyngen (sign.)
leder

Vedlegg: Merknadsbrev av 18. mai 2021 fra Oslo Elveforum og Miljøforeningen Akerselvas Venner ved offentlig ettersyn av forslag til detaljregulering for vannforsyningstunneler (stamnett for ny vannforsyning Oslo)